Positionering van de docent LO binnen de school

Hoe maken LO-docenten hun meerwaarde zichtbaar?

Is het terecht dat de docent LO vaak weinig inbreng heeft tijdens een rapportvergadering? En hoe zichtbaar is de meerwaarde van het vak eigenlijk binnen een schoolteam? LO-docenten dragen dagelijks bij aan de motorische, sociale en persoonlijke ontwikkeling van leerlingen. Toch wordt deze bijdrage niet altijd even duidelijk gezien binnen de schoolorganisatie. Hoe positioneren LO-docenten zich binnen hun team? En wat kunnen zij doen om hun expertise zichtbaarder te maken?
In dit artikel delen twee docenten uit het voortgezet onderwijs en drie uit het primair onderwijs hun ervaringen. Zij vertellen hoe zij hun rol binnen de school vormgeven en hoe zij proberen hun meerwaarde duidelijk te maken. | Douwe van Dijk

Meer dan alleen gymles

Hoewel het verzorgen van bewegingsonderwijs de kern vormt van het vak, vervullen veel LO-docenten binnen hun school ook andere rollen. Juist die extra rollen zorgen vaak voor meer zichtbaarheid en invloed.

Zo is Devi Mooij, met een achtergrond in de LO, inmiddels afdelingsleider mavo op het Copernicus College in Hoorn. Naast haar managementtaken is zij verantwoordelijk voor leerlingondersteuning. “Wij vinden het belangrijk dat elke leerling gezien wordt,” vertelt zij. “Daarbij kijken we niet alleen naar cijfers, maar ook naar aanwezigheid, gedrag en welzijn.”

Ook Jochem Teller, docent LO en vakgroepvoorzitter op het ds. Pierson College in Den Bosch, combineert zijn lessen met verschillende organisatorische taken. Hij is mentor, organiseert een culturele uitwisseling met een Spaanse school en helpt bij brugklaskampen en sportdagen.

In het primair onderwijs hebben LO-docenten vaak een nog bredere rol rondom bewegen en gezondheid. Dennis Brand, vakleerkracht op twee basisscholen in Zaandam, organiseert naast de gymlessen veel activiteiten buiten schooltijd. Leerlingen kunnen deelnemen aan extra programma’s zoals muzieklessen, judolessen, digitale geletterdheid en Rots & Water. Daarnaast is hij kartrekker van het programma De Gezonde School en betrokken bij een lokaal netwerk rondom gezond opgroeien.

In Hoorn werken basisscholen met een bijzonder concept: elke school heeft een beweegmanager. Marco de Vent vervult deze rol op basisschool De Klipper. Hij ondersteunt collega’s bij activiteiten op het schoolplein, organiseert toernooien en verzorgt motorische remedial teaching (MRT) en FunGym.

Rollen van de docent LO binnen school
LO-docenten vervullen regelmatig extra rollen, zoals:
- mentor of leerlingbegeleider
- organisator van sportdagen en schoolkampen
- kartrekker van programma’s zoals De Gezonde School
- beweegmanager of coördinator sportactiviteiten
- contactpersoon voor sportverenigingen en gemeente
- organisator van activiteiten buiten schooltijd

Deze rollen vergroten de zichtbaarheid van het vak binnen de school.

Bas Hoogveld, vakleerkracht in Woudenberg, vervult eveneens een verbindende rol. Hij organiseert pleinspelen, begeleidt schoolkampen en onderhoudt contact met sportverenigingen en de gemeente.
Deze voorbeelden laten zien dat de rol van de docent LO vaak veel breder is dan alleen lesgeven.

De kracht van bewegingsonderwijs

Volgens de geïnterviewde docenten ligt de kracht van het vak vooral in de combinatie van motorische, sociale en persoonlijke ontwikkeling. De gymzaal biedt een unieke omgeving waarin gedrag van leerlingen vaak direct zichtbaar wordt.

> In de gymzaal zie je vaak sneller hoe leerlingen met elkaar omgaan. Het lichaam spreekt
> – Jochem Teller

Devi benadrukt dat LO-docenten vaak een goed ontwikkeld pedagogisch inzicht hebben. Door de dynamiek van de les leren zij gedrag op een andere manier observeren dan docenten van cognitieve vakken. “Een docent LO kan collega’s helpen om gedrag beter te begrijpen,” legt zij uit. “Je ziet leerlingen namelijk in een andere context.”

Ook Dennis benadrukt de sociale dimensie van het vak. In zijn lessen staat samen leren bewegen centraal. Door samen te spelen, strategieën te bedenken en problemen op te lossen, ontwikkelen leerlingen niet alleen motorische vaardigheden maar ook sociale vaardigheden.

Marco beschrijft zijn werk aan de hand van drie belangrijke doeldomeinen:
• Leren bewegen
• Samen bewegen
• Betrokken bewegen
Bij leren bewegen ligt de nadruk op motorische ontwikkeling en zelfvertrouwen. Bij samen bewegen gaat het om samenwerking en sociale vaardigheden. Betrokken bewegen richt zich op motivatie en plezier in bewegen.

> Ik wil dat kinderen ervaren: ik kan dit. Dat geeft zelfvertrouwen
> - Marco de Vent

Bas ziet de gymles als een oefenplaats voor het leven. Leerlingen leren er omgaan met winst en verlies, samenwerken en respect tonen voor anderen.

> De gymzaal is eigenlijk een mini-samenleving
> - Bas Hoogveld

Visie docent LO op waarde schatten

De mate waarin LO-docenten zich serieus genomen voelen binnen hun school verschilt per situatie. Op sommige scholen krijgen LO-docenten bewust kansen om hun expertise breder in te zetten. Devi noemt bijvoorbeeld een docent LO die ook ondersteuningsdocent is en collega’s helpt bij vraagstukken rondom leerlinggedrag. Volgens haar kunnen LO-docenten door hun pedagogische blik waardevol zijn binnen mentorenteams en ondersteuningsteams. Niet overal is die positie echter vanzelfsprekend.

Jochem merkt dat het vak tijdens rapportvergaderingen soms nog een beperkte rol speelt. Wanneer hij toch iets inbrengt over bijvoorbeeld samenwerking of gedrag in de gymles, blijkt dat collega’s dit wel degelijk waarderen.

> Vaak worden alleen cijfers van cognitieve vakken besproken. Terwijl wij soms waardevolle observaties hebben over leerlingen
> – Jochem Teller

Dennis ervaart juist dat zijn expertise steeds vaker wordt benut. Collega’s vragen hem regelmatig naar zijn observaties van groepsdynamiek. Omdat hij alle leerlingen van groep 1 tot en met 8 ziet, kan hij gedrag in een bredere context plaatsen.

Marco ervaart eveneens een sterke positie binnen zijn schoolteam. Door zijn rol als beweegmanager is hij niet alleen in de gymzaal actief, maar ook zichtbaar in de rest van de school.

Betrokken bij leerlingenbesprekingen

Een belangrijke indicator voor de positie van de docent LO is de mate waarin hij of zij wordt betrokken bij leerlingenbesprekingen.
Volgens Devi spelen LO-docenten op haar school een belangrijke rol in mentorenteams. Hun pedagogische blik helpt om gedrag beter te begrijpen.

> Een LO-er groeit makkelijk door naar andere rollen zoals ondersteuningsdocent, mentor of leerlingencoördinator
> – Devi Mooij

Ook Dennis werkt nauw samen met intern begeleiders. Bij overdrachten tussen groepen kan hij waardevolle informatie geven over de motorische en sociale ontwikkeling van leerlingen. Binnen zijn stichting heeft de vakgroep LO zelfs een presentatie gegeven aan alle intern begeleiders om de meerwaarde van het vak duidelijk te maken.

Marco wordt regelmatig betrokken bij het ondersteuningsteam wanneer leerlingen worden besproken. Collega’s vragen hem bijvoorbeeld of bepaald gedrag ook zichtbaar is in de gymzaal.

Wat maakt de docent LO uniek?
LO-docenten zien leerlingen vaak in een andere context dan andere docenten. In de gymzaal en op het schoolplein worden bijvoorbeeld zichtbaar:
• samenwerking en groepsrollen
• omgaan met winst en verlies
• doorzettingsvermogen
• motorische ontwikkeling
• zelfvertrouwen
Deze observaties kunnen waardevolle informatie opleveren voor leerlingenbesprekingen.

Bas merkt dat betrokkenheid soms nog wisselend is. Zo werd hij eens vooraf niet geïnformeerd toen een nieuwe leerling met een beweegachterstand op school kwam. "Als ik dit van te voren had geweten, had ik mijn lessen daarop kunnen aanpassen," vertelt hij.

Zelf zichtbaar worden binnen het team

Uit de gesprekken blijkt dat de positie van de docent LO niet alleen afhankelijk is van de schoolorganisatie. Ook de eigen houding en zichtbaarheid spelen een belangrijke rol.
Dennis benadrukt dat vertrouwen groeit wanneer collega's zien wat er daadwerkelijk gebeurt in de gymles. Hij adviseert LO-docenten om aanwezig te zijn bij studiedagen en actief contact te zoeken met collega's.

> Veel collega's realiseren zich pas later dat er in de gymles veel meer gebeurt dan alleen bewegen
>
> - Dennis Brand

Ook Marco benadrukt het belang van fysieke aanwezigheid in de school. Door regelmatig in de gangen of personeelskamer te zijn, ontstaan vanzelf gesprekken met collega's. Bas kiest ervoor om regelmatig met groepsleerkrachten af te stemmen over leerlingen. Zo ontstaat een gezamenlijke aanpak. Daarnaast ontwikkelde hij samen met een collega een beweegportfolio dat ook in andere lessen gebruikt kan worden.

> Je moet niet op een eilandje in de gymzaal blijven
>
> - Marco de Vent

Conclusie

De interviews laten zien dat de positie van de docent LO binnen scholen sterk kan verschillen. In sommige scholen is de docent LO een centrale speler binnen het pedagogisch klimaat en het beweegbeleid. In andere situaties blijft de rol beperkter.
Een belangrijke factor blijkt de zichtbaarheid en het initiatief van de docent LO zelf te zijn.

Tips om je positie als docent LO te versterken

- Deel observaties over leerlingen met collega's.
- Sluit aan bij studiedagen en teamoverleggen.
- Zoek actief contact met mentoren en intern begeleiders.
- Werk samen met sportverenigingen en buurtinitiatieven.
- Laat zien wat er in de gymles gebeurt.
- Blijf niet alleen in de gymzaal, maar wees zichtbaar in de school.

De gymles biedt unieke mogelijkheden om leerlingen te observeren in een andere context. Gedrag, samenwerking en motivatie worden vaak direct zichtbaar. Wanneer deze observaties worden gedeeld binnen het team, kan de docent LO een belangrijke bijdrage leveren aan het totaalbeeld van een leerling.
Door verbinding te zoeken met collega's, ouders, sportverenigingen en buurtinitiatieven kan bewegingsonderwijs uitgroeien tot een belangrijke schakel in de ontwikkeling van leerlingen. ●

Contact
d.van.dijk@hva.nl
Douwe van Dijk is redactielid van LO Magazine en docentopleider op de ALO Amsterdam
Geïnterviewden:
Devi Mooij is afdelingsleider mavo op het Copernicus College in Hoorn
Jochem Teller is docent LO en vakgroepvoorzitter op het ds. Pierson College in Den Bosch
Dennis Brand is docent LO op basisscholen De Gouw e.a. in Zaandam
Marco de Vent is docent LO en beweegmanager op basisschool De Klipper in Hoorn
Bas Hoogveld is coördinator bewegingsonderwijs SNO en vakleerkracht in Woudenberg
Foto's
Anita Riemersma
Kernwoorden
positionering en meerwaarde docent LO, kerndoelen, ontwikkeling leerlingen